

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
THE MANAGEMENT OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEMS OF THE
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI

¹ศิริวัชร แป้นชุม และ ²ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

¹Siriwat Panchum and ²Laddawan Petchroj

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ประเทศไทย

Rajapruk University, Thailand

¹wat_kang@hotmail.com, ²ladrojch@gmail.com

Received: May 18, 2023; **Revised:** June 25, 2024; **Accepted:** August 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาแนวการบริหารงานคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวม ดำเนินการได้อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

¹ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

² รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

พบว่าครูที่มีเพศแตกต่างกัน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการส่งเสริมพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยครูเพศหญิงให้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูเพศชาย เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าครูมีกลุ่มอายุไม่เกิน 30 ปี ให้ค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี 41-50 ปี และอายุ 51ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 สำหรับประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี ให้ค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี 11-15 ปี และ16 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the management of the student support systems of the schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi, classified by personal status, and to study the method of the management of the student support systems of the schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi. The results were as follows: 1) the management of the student support systems of the schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi was overall at high level. When the administration was considered by aspects, each of them was also at high level. When ranking from the highest mean to the lowest mean, the aspects were: knowing individual students, student screening, student promotion, preventing and solving student problems and student referral. 2) the comparison results of the management of the student support systems of the schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi showed that the teachers with different genders were not different overall. In the student screening aspect, it was significantly different with the statistical level of .01. In the student promotion aspect, it was significantly different with the statistical level of .05. The female teachers had higher mean than the male teachers. When classified by age, it was found that the teachers who were not over 30 years of age significantly had less mean than those between the ages of 31 - 40, 41 - 50 and more

than 50 with the statistical level of .01. When classified by working experience, it was found that the teachers with 6 - 10 years of experience significantly had less mean than those with 1 - 5 years, 11 - 15 years and more than 15 years with the statistical level of .01. When classified by the amount of the students in each school, it was overall different significantly with the statistical level of .05. And in the aspect of knowing individual students and the student screening aspect, they were significantly different with the statistical level of .01.

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ไว้ทุกรายวิชา อีกทั้งมีการประสานร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลที่อยู่ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดเป็นนโยบายสถานศึกษาให้สังกัด ทุกแห่งมีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงภัยจากยาเสพติด ความรุนแรงการคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน การค้ามนุษย์ อาชญากรรม ไซเบอร์ ภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉิน และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตลอดจนรู้จักวิธีการป้องกันและแก้ไขหากได้รับผลกระทบจากภัยดังกล่าว ซึ่งมีมาตรการแนวทางการป้องกันยาเสพติด การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยมีระบบการดูแล ติดตาม

และช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้รับคำปรึกษาชี้แนะและความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ทันท่วงทีรวมทั้งอบรมบ่มนิสัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 38-39) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งเป็นนักเรียนในช่วงวัยรุ่นและเป็นวัยที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่เหมาะสม เพราะถ้าผู้บริหารยังปล่อยให้เป็นปัญหาอยู่ต่อไป อาจทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน และการปรับตัวในสังคมของนักเรียนในโรงเรียนได้

ในศตวรรษที่ 21 สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดภัยอันตรายต่างๆ รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เยาวชนต้องเผชิญหน้ากับภัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงมากมาย ซึ่งทำให้เด็กเยาวชนจำนวนมาก ซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง สื่อลามก อนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในแหล่งมั่วสุม และอื่นๆ จนพฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน ซึ่งบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมาที่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กนักเรียนทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัยและ ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาการใช้เวลาว่าง ปัญหาการก่ออาชญากรรม ปัญหาครอบครัว และปัญหาการค้ำมนุษย์ เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันครอบครัวก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน อาทิ พ่อและแม่ มีเวลาให้ลูกน้อยลง เนื่องจากต้องมุ่งเน้นการทำงานเพื่อหารายได้ ปัญหาการหย่าร้างที่มีอัตราสูงขึ้นทุกปี จากปัญหาดังกล่าวส่งผลทำให้เด็กเยาวชนจังหวัดนนทบุรีมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อันเห็นได้จากข่าวที่เกิดขึ้นในจังหวัดนนทบุรี เช่น เยาวชนทะเลาะวิวาทปะเบิดทำร้ายกันบริเวณ วัดเขมาภิรตาราม หรือเกิดปัญหายักรุ่น ป่วนเมืองชั่วขณะมีนเมาเกิดอุบัติเหตุชนจนมีผู้เสียชีวิต

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรีจึงมีนโยบายและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นภาระงานสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมแก้ไขปัญหาดังกล่าวและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมที่มุ่งหวังความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) คัดกรองนักเรียนและนำผลการคัดกรองมาใช้ดำเนินงาน 3) ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

4) จัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 5) ส่งต่อนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 6)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อศึกษาและนำข้อมูลมาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาผู้บริหารครูและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี รวมถึงนำไปวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพในการพัฒนาผู้เรียนและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2566 ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2566 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยแบ่งขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสพฐ.จำนวนโรงเรียน 18 โรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้สอนจำนวน 1,830 คน

กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามคือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดโดยพิจารณาจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน (stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนประชากร ครูผู้สอนจำนวน 348 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ข้อคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likerts)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น สรุปผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ด้านที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.41	.46	มาก	1
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.30	.50	มาก	2
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.28	.56	มาก	3
4	ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	4.28	.57	มาก	4
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.13	.66	มาก	5
	ภาพรวม	4.28	.49	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนทุรี โดยภาพรวมดำเนินการได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.28, S.D. = .49) และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$) = 4.41, S.D. = .46) รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนทุรี ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศ		อายุ		ประสบการณ์การทำงาน		ขนาดของโรงเรียน	
	t	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	-1.67	.10	5.61**	.00	7.42*	.00	10.98**	.00
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.17*	.00	.421	.74	8.88*	.00	4.45**	.01
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	-2.22	.03	.27	.84	3.43	.02	1.72	.18
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	-1.42	.16	2.022	.11	3.76	.01	1.53	.22
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	-.001	.99	2.32	.076	2.51	.06	2.03	.13

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนทุรี ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ด้านการส่งเสริมพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูเพศหญิงให้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูเพศชาย และครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูมีกลุ่มอายุไม่เกิน 30 ปี ให้ค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี กลุ่มอายุ 41-50 ปี และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และครูที่มีประสบการณ์ ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนครูที่อยู่ขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 พบว่า โดยภาพรวม ดำเนินการได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียน ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ทำให้ครูสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยงและนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อให้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทันทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยจิตา พงษ์สวัสดิ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนรายละเอียดการอภิปรายแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมดำเนินการ ได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือดำเนินการกิจกรรมเยี่ยมบ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมเยี่ยมบ้านทำให้ครูได้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่แท้จริงของผู้เรียน และได้สอบถาม สังเกต และสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐภัสสร บรรจงการ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยากจนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 พบว่าด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือมีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา รองลงมา คือ การเยี่ยมบ้านคือการเยี่ยมบ้านของนักเรียนพร้อมพูดคุยกับผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมดำเนินการได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือมีแอปพลิเคชันช่วยการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคัดกรองนักเรียนแยกออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหา และกลุ่มพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้แอปพลิเคชันช่วยการคัดกรองนักเรียนช่วยให้ครูสะดวกมากยิ่งขึ้นในการบันทึกข้อมูลนักเรียน รวมถึงช่วยแปลผลการประเมินต่างๆในการคัดกรองนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยงานวิจัย ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี รายข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือการนำผลการคัดกรอง

นักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียนโดยสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา อยู่ในระดับมาก

ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมดำเนินการได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือมีการสนับสนุน ชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี เป็นตัวช่วยกระตุ้นการสร้างแรงจูงใจทางบวกให้ผู้เรียนได้เป็นอย่างดีและส่งผล การพัฒนาของผู้เรียนโดยตรงสอดคล้องกับงานวิจัยเสาวณี แก้วสามสี (2565) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษาภาคใต้ รายข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือโรงเรียนให้การสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน

ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข โดยภาพรวมดำเนินการได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือมีการประชุมวางแผน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การประชุมวางแผนการป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูมีแนวทางการป้องกันและรับมือกับปัญหา ที่อาจจะเกิดขึ้น กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี รายข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือมีครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา รองลงมา คือ มีการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการป้องกัน และแก้ไข ปัญหาของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมดำเนินการได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาราย ข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือมีการประสานความร่วมมือกันภายใน เพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา งานแนะแนว กลุ่มงานฯ กิจกรรมนักเรียน กลุ่มงานวิชาการ ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะการประสานงานความร่วมมือกันภายในเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ นักเรียนที่แก้ปัญหาได้รวดเร็วและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยพัชรา หงคำมี (2565) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ รายข้อที่อยู่ใน ระดับมากที่สุด คือโรงเรียนมีการจัดระบบขั้นตอนการส่งต่อ ทั้งการส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอกอย่างชัดเจน รองลงมา คือครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยัง ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ตามความคิดของครู พบว่าครูที่มีอายุแตกต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุน้อยดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีมุมมองและดำเนินการได้ไม่ละเอียด ชัดเจน เท่ากับกับผู้ที่อายุมาก ซึ่งอาจมีความเข้าใจงานมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยพิมพ์ชนก สังขสี (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าเห็นภาพการทำงานได้ดีกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยพิมพ์ชนก สังขสี (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01และ.05 และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ครูที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันทำให้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนนักเรียนจำนวนครู และบริบทต่างๆของโรงเรียนทำให้ขนาดโรงเรียนมีผลต่อการบริหารคุณภาพดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับวิจัย ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต18 พบว่าครูที่มีครูที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นทบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปหาแนวทาง ปรับปรุง แก้ไข โดยเฉพาะในประเด็นที่มีระดับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุดของแต่ละด้าน คือด้านการส่งต่อนักเรียน

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลเป็นสารสนเทศและนำมาปรับปรุงแก้ไขในปีการศึกษาหน้า ควรจัดทำระเบียบสะสมข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยดำเนินงาน เพื่อจะสามารถสืบค้นข้อมูลนักเรียนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทำให้ง่ายต่อการนำข้อมูลนักเรียนมาใช้ในอนาคต

ด้านการคัดกรอง ค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ มีการประชุมวางแผนการจัดทำคัดกรองนักเรียน ควรมีการประชุมวางแผนจัดทำการคัดกรองนักเรียน เพื่อสามารถดำเนินการคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจัดให้มีคลินิกให้คำปรึกษาเพื่อสามารถเป็นพื้นที่บริการให้แก่ นักเรียน ครูและผู้ปกครอง

ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลเป็นสารสนเทศ ควรจัดทำระเบียบสะสมข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนได้อย่างตรงเป้าหมายเหมาะสมกับประสิทธิภาพของนักเรียน

ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดเก็บระบบสารสนเทศวิเคราะห์นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือทันที ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน เช่น จัดกิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัย เรียนรู้การปฏิบัติตนหากเกิดภัยอันตรายต่างๆ อีกทั้งควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการส่งต่อนักเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกแก้ไขปัญหา ควรมีการประสานความร่วมมือ บันทึกข้อตกลงกับองค์กรภายนอก เพื่อประสานความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญโดยตรง มีการให้ความรู้อบรมครูที่ทำหน้าที่ส่งต่อเพื่อจะสามารถประสานงานกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ (2552 ข : 29-30) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553
- ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ณัฐภัทร บรรจงการ. (2561). การส่งเสริมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยากจนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต18. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- พัชรา หงคำมี. (2565). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พิมพ์ชนก สังขสิทธิ์. (2565). แนวทางการส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภามาส อังศุโชติ อัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2562). สถิติสำหรับการวิจัยเทคนิคการใช้ SPSS. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ:เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี (2562:38) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 นนทบุรี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2563. กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบายสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____ (2557: 6) แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา